

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 393/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Roberta Šorla predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Jánošíkom, Hviezdoslavova 1018, Trebišov, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresnej prokuratúry Trebišov č. k. 2 Pv 20/18/8811-54 z 25. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich

základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresnej prokuratúry Trebišov (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 2 Pv 20/18/8811-54 z 25. septembra 2019 (ďalej len „uznesenie okresnej prokuratúry“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva:

«Uznesením povereného príslušníka Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Michalovciach sp. zn. ČVS:ORP-103/DI-MI-2017 z 27. júna 2017 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona...

Vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trebišove (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením sp. zn. ORP-452/1-VYS-TV-2007 z 13. novembra 2017 (ďalej len „prvé uznesenie o vznesení obvinenia“) vzniesol sťažovateľovi obvinenie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona.

Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 22. novembra 2017 a tento podal proti nemu nasledujúci deň, t. j. v zákonnej lehote, sťažnosť s tým, že ju odôvodní ihneď, ako mu bude umožnené nazretie do vyšetrovacieho spisu.

Sťažovateľ dňa 23.11.2017 uzavrel s advokátom JUDr. Tomášom Jánošikom zmluvu o poskytovaní právnych služieb a súčasne podpísal splnomocnenie, ktorým ho splnomocnil na zastupovanie v trestnej veci prečinu ublíženia na zdraví podľa §157 ods. 1 Trestného zákona vedenej na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Trebišove, odbor kriminálnej polície pod číslom ČVS: ORP-452/1-VYS-TV-2017... Splnomocnenie bolo doručené vyšetrovateľovi dňa 28.11.2017.

Zvolený obhajca 4. decembra 2017 odôvodnil v mene sťažovateľa sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Trebišov uznesením č. k. 2Pv 20/18/8811-6 z 25. januára 2018 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyhovel sťažnosti sťažovateľa a prvé uznesenie o vznesení obvinenia zrušil. Dôvodom bola predčasnosť vydania prvého uznesenia o vznesení obvinenia a potreba vykonania ďalších dôkazov...

Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ORP-452/1-VYS-TV-2017 z 1. augusta 2018 (ďalej len „druhé uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo sťažovateľovi opäť vznesené obvinenie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona.

Druhé uznesenie o vznesení obvinenia bolo sťažovateľovi doručené 9. augusta 2018 a jeho obhajcovi 23. augusta 2018.

Vyšetrovateľ však od obhajcu sťažovateľa žiadal ďalšie splnomocnenie, čo obhajca sťažovateľa z opatrnosti splnil. Sťažovateľ tak 23. augusta 2018 znovu splnomocnil toho istého obhajcu na svoje zastupovanie v tej istej trestnej veci...

Aj proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia podal obhajca v mene sťažovateľa sťažnosť. Sťažnosť bola podaná 28. augusta 2018.

Prokurátor uznesením č. k. 2Pv 20/18/8811-22 z 2. októbra 2018... sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

Uznesenie o zamietnutí sťažnosti bolo doručené obhajcovi 3. októbra 2018.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu adresoval 21. novembra 2018 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) návrh na zrušenie právoplatného druhého uznesenia o vznesení obvinenia.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) uznesením č. k. IV Pz 321/18/1000-7 z 29. marca 2019... čiastočne vyhovel návrhu sťažovateľa, pretože vyslovil, že uznesením prokurátora bol porušený zákon v neprospech sťažovateľa v ustanoveniach § 176 ods. 2 a § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z tohto dôvodu zrušil uznesenie prokurátora o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia. Podľa generálneho prokurátora bola dôvodom jednak arbitrárnosť uznesenia prokurátora v kontexte s nedostatočne zisteným skutkovým stavom a jednak absencia vysporiadania sa so včasnosťou podania opravného prostriedku sťažovateľa proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia. Druhé uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia ostalo nedotknuté.

Uznesenie generálneho prokurátora bolo doručené obhajcovi 04.04.2019.

Prokurátor viazaný právnym názorom generálneho prokurátora uznesením č. k. 2Pv 20/18/8811-54 z 25. septembra 2019 sťažnosť sťažovateľa podanú prostredníctvom zvoleného obhajcu podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietol ako oneskorene podanú. Argumentoval tým, že sťažovateľovi bolo druhé uznesenie o vznesení obvinenia

doručené dňa 8. augusta 2018 a lehota na podanie sťažnosti mu márne uplynula 14. augusta 2018. Sťažnosť podaná v mene sťažovateľa zvoleným obhajcom prokurátor nepovažoval za včas podanú, nakoľko „sa nejednalo o nutnú obhajobu a obvinený prostredníctvom obhajcu podal sťažnosť až po uplynutí lehoty plynúcej obvinenému a v tejto sťažnosti nebola podaná, pričom obhajcovi samostatná lehota neplynula.“.»

2.1 K vyčerpaniu právnych prostriedkov na ochranu základných práv a slobôd v zmysle § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ uviedol: *«Predmetom ústavnej sťažnosti je právoplatné rozhodnutie prokurátora, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia. Je pravdou, že Trestný poriadok umožňuje obvinenému, aby požiadal generálneho prokurátora o zrušenie právoplatného rozhodnutia vydaného v prípravnom konaní (§ 363 až 367 Trestného poriadku). Nakoniec, sťažovateľ túto zákonnú možnosť aj vo vzťahu k prvému uzneseniu o vznesení obvinenia využil. V konečnom dôsledku však generálny prokurátor významne spochybnil včasnosť opravného prostriedku sťažovateľa, čo sa prejavilo v napádanom rozhodnutí prokurátora. Generálny prokurátor vo svojom rozhodnutí z 29. marca 2019 totiž uviedol, že: „Zo spisového materiálu vyplýva, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručené obvinenému dňa 9. 8. 2018 a obhajcovi JUDr. Tomášovi Jánošíkovi dňa 23. 8. 2018. Sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal obvinený prostredníctvom obhajcu dňa 28. 8. 2018, teda po uplynutí zákonnej trojdňovej lehoty ustanovenej v § 187 ods. 1 Trestného poriadku a § 63 Trestného poriadku. S touto skutočnosťou sa prokurátor okresnej prokuratúry nevysporiadal, keďže na rozhodnutie o podanej sťažnosti aplikoval postup podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.“*

Sťažovateľ si uvedomuje, že pred podaním ústavnej sťažnosti je povinný vyčerpať všetky mu dostupné prostriedky nápravy. Práve z dôvodov uvedených v predchádzajúcom bode má za to, že podanie návrhu generálnemu prokurátorovi na zrušenie právoplatného uznesenia prokurátora vydaného v intenciách ním vysloveného právneho názoru by zjavne nebolo úspešné. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sú sťažovatelia povinní vyčerpať len tie prostriedky nápravy, ktoré sú v rozhodnej dobu dostupné ako

teoreticky, tak prakticky a ktoré môžu podať sami, teda také, ktoré sú dostupné, spôsobilé poskytnúť nápravu vo vzťahu k ich námietkam a ktoré majú rozumné vyhliadky na úspech [bližšie Sejdovič proti Taliansku (veľký senát), § 46; Paksas proti Litve (veľký senát), § 75].

Sťažovateľ má tak za to, že existujú osobitné okolnosti, ktoré ho oslobodzujú od povinnosti vyčerpať vyššie uvedené prostriedok nápravy pred podaním ústavnej sťažnosti.»

3. Namietané porušenie označených práv sťažovateľ odôvodňuje takto:

«Vznesenie obvinenia je nepochybne najdôležitejším procesným úkonom v začiatkovej fáze trestného konania, ktorého zásadný význam spočíva v tom, že trestné stíhanie sa začína viesť proti určitej osobe pre konkrétny trestný čin a zároveň sa definuje jeho procesné postavenie ako obvineného. Od tohto okamihu možno proti tejto osobe použiť trestnoprávne prostriedky proti obvinenému. Na druhej strane táto osoba môže uplatňovať práva, ktoré jej zákon ako obvinenému poskytuje.

Jedným z týchto práv je právo na obhajobu. Aj sťažovateľ, neznalý postupov trestného stíhania, ihneď po doručení prvého uznesenia o vznesení obvinenia uzavrel s advokátom zmluvu o poskytovaní právnych služieb, ktorá doposiaľ nebola ukončená, t. j. je naďalej platná. Splnomocnenie ako jednostranný právny úkon, ktorým sa navonok preukazuje prehlásenie splnomocniteľa o splnomocnení splnomocnenca a o jeho rozsahu, riadne predložil orgánom činným v trestnom konaní.

Obhajca poskytoval a poskytuje sťažovateľovi kvalifikovanú právnu pomoc. Jej výsledkom je nielen zrušenie prvého uznesenia o vznesení obvinenia, ale aj čiastočný úspech v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku, kedy generálny prokurátor zrušil uznesenie prokurátora, ktorým zamietol jeho sťažnosť proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia.

Tým, že orgány prokuratúry vyhodnotili, že sťažnosť proti druhému uzneseniu o vznesení obvinenia nepodal sťažovateľ včas, formalisticky a ústavne nekonformným prístupom znemožnili sťažovateľovi sa účinne v trestnom konaní obhajovať.

Sťažovateľ nedisponuje právnickým vzdelaním a ako obvinený brojí proti orgánom štátu nadelenými významnými a donucovacími oprávneniami, ktoré môžu vyústiť až do jeho odsúdenia. Je prirodzené, že si pre účely svojho trestného stíhania zvolil obhajcu.

Napriek tomu, že zo žiadneho ustanovenia nevyplýva skutočnosť, že zrušením uznesenia o vznesení obvinenia dochádza automaticky k zániku jeho zastupovania zvoleným obhajcom v trestnom konaní, vyšetrovateľ ho donútil, aby predložil v tej istej trestnej veci ďalšie splnomocnenie. Takýto postoj orgánov činných v trestnom konaní predstavuje prehnaný formalizmus, ktorý je v rozpore s naplnením ústavou garantovaného práva na obhajobu.

Orgány činné v trestnom konaní však samé nemajú dostatočne ujasnený postoj k situácii, ktorá vo veci sťažovateľa nastala a ktorú Trestný poriadok expressis verbis neupravuje. Vyplýva to z toho, že vyšetrovateľ po zrušení prvého obvinenia akceptoval prítomnosť obhajcu sťažovateľa pri rekonštrukcii dopravnej nehody, umožnil mu nazerať do spisu, doručoval písomností (napr. doplnok znaleckého posudku), riadne doručil druhé uznesenie o vznesení obvinenia obhajcovi sťažovateľa a následne prokurátor akceptoval obhajcom podanú sťažnosť v lehote odvíjajúcej sa od jeho prevzatia napádaného uznesenia, čiže ju nezamietol ako oneskorene podanú.

Ak by sťažovateľ nebol zastúpený obhajcom a prevzal by druhé uznesenie o vznesení obvinenia 9. augusta 2018 (štvrtok), posledným dňom na úspešné podanie opravného prostriedku by bol 14. augusta 2018. Obhajca sťažovateľa však prevzal druhé uznesenie o vznesení obvinenia 23. augusta 2018, čo znamená, že posledným dňom na úspešné podanie opravného prostriedku bol 28. august 2018 (utorok).

Vyšetrovateľ považoval túto sťažnosť za podanú včas a predložil ju na rozhodnutie prokurátorovi. Prokurátor po preskúmaní vyšetrovacieho spisu, ktorý obsahoval obe splnomocnenia sťažovateľa, dospel k záveru, že sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote, avšak nie je dôvodná.

Až po zásahu generálneho prokurátora došlo k zmene postoja prokurátora Okresnej prokuratúry Trebišov.

Sťažovateľ v zhode s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Czekala proti Portugalsku, Bogumil proti Portugalsku) či Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 168/2013) tak zastáva názor, že cieľom ustanovení garantujúcich právo na obhajobu, ako vyplýva z čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd či čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nie je ochrana teoretických či iluzórnych, ale konkrétnych a účinných práv.

Orgány činné v trestnom konaní a generálny prokurátor nevzali do úvahy ustanovenie § 44 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého splnomocnenie zaniká pri skončení trestného stíhania. V danom prípade trestné stíhanie nebolo ani jedným zo zákonných spôsobov ukončené. Po zrušení prvého uznesenia o vznesení obvinenia boli totiž len realizované dôkazy, ktoré navrhoval samotný sťažovateľ vo svojej sťažnosti.

Skutočnosť, že vyšetrovateľ požadoval od sťažovateľa predloženie ďalšieho plnomocnenstva, považoval sťažovateľ len za jeho nadštandardný úkon, ktorý nemá s materiálnou podstatou výkonu práva na obhajobu nič spoločné.

Aj v legislatívnej činnosti Európskej únie v posledných rokoch dochádza k výraznému posilňovaniu procesných práv nielen obvinených osôb v trestnom konaní, ale aj osôb podozrivých. Jedným z konkrétnym legislatívnym opatrením v danej oblasti je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody. Znamená to, že Európska únia významne posilňuje právo na obhajobu v trestnom konaní už osoby podozrivej, o to viac musia orgány činné v trestnom konaní rešpektovať postavenie osoby obvinenej a jej právo zvoliť si obhajcu. V žiadnom prípade nie je akceptovateľné, aby v neukončenom trestnom konaní orgány činné v trestnom konaní vyžadovali od obvineného opakované splnomocnenie.

V konečnom dôsledku sťažovateľovi bola pričítaná v jeho neprospech tá skutočnosť, že vyhovel žiadosti vyšetrovateľa a predložil ďalšie splnomocnenie toho istého obhajcu v tej istej trestnej veci. Neprospech spočíva v tom, že sťažnosť sťažovateľa bola zamietnutá ako oneskorene podaná.

Sťažovateľ je presvedčený, že postupom prokurátora bolo skrátene jeho právo na obhajobu, a to v procesnom postavení obvineného, v dôsledku čoho mu bolo zabránené úspešne sa brániť proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Aj podľa názoru Európskej komisie prezentovanom v Zelenej knihe sa obvinená osoba (aj osoba podozrivá), ktorá má právneho zástupcu (obhajcu) automaticky ocitá v lepšej pozícii, pokiaľ ide o uplatnenie a vymoženie všetkých jej práv. Šance takejto osoby na získanie informácií alebo zmenu rozhodnutia sú

oveľa vyššie - okrem toho advokát plní aj úlohu akési dozorcú na náležitým rešpektovaním práv zo strany príslušných orgánov.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Trebišov v tomto konaní podľa názoru sťažovateľa bol povinný akceptovať také podmienky konania, v dôsledku ktorých by boli zabezpečené ústavou garantované právo na obhajobu, a tým realizované právo na spravodlivý proces. Ak tak neučinil, porušil právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

Ak by nedošlo k odstráneniu zásahu do označených práv sťažovateľa, je tým významne a podstatne ohrozený výsledok celého trestného konania. Uvedené tvrdenie sa opiera aj o závery uznesenia generálneho prokurátora, ktorý identifikoval viaceré vážne nedostatky v skutkových zisteniach v danej trestnej veci. Aj tu platí výrok Lucia Annaeusa Senecu, že „qui statuit aliquid parte inaudita altera, aequum licet statuerit haud aequus fuit“, teda sťažovateľ nebol vypočutý v konaní o jeho včas podanom opravnom prostriedku.»

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva [redacted] podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresnej prokuratúry Trebišov č. k. 2Pv 20/18/8811-54 z 25. septembra 2019 porušené boli.

2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Trebišov č. k. 2Pv 20/18/8811-54 z 25. septembra 2019 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

3. Okresná prokuratúra Trebišov je povinná zaplatiť [redacted] primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000,- eur.

4. Okresná prokuratúra Trebišov je povinná uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 346,26 Eur (slovom tristoštyridsaťšesť eur, dvadsaťšesť centov) na účet právneho zástupcu v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

11. Podľa § 363 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktorému predchádzalo, bol porušený zákon.

12. Podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku návrh na postup podľa § 363 ods. 1 môže podať do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia obvinený vo svoj prospech.

13. Podľa § 366 ods. 1 Trestného poriadku ak generálny prokurátor zistí, že zákon bol porušený, vysloví uznesením, že napadnutým rozhodnutím alebo jeho časťou, alebo v konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, bol porušený zákon v prospech alebo v neprospech obvineného.

14. Podľa § 366 ods. 2 Trestného poriadku ak bol zákon porušený, generálny prokurátor súčasne s výrokom podľa odseku 1 zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, prípadne aj chybné konanie, ktoré mu predchádzalo. Ak je nezákonný len niektorý výrok rozhodnutia a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší len tento výrok. Zruší aj ďalšie rozhodnutia policajta a prokurátora, ktoré na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujú, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

15. Podľa § 367 ods. 1 Trestného poriadku po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo jeho časti generálny prokurátor

a) rozhodne vo veci sám, alebo

b) prikáže orgánu, o ktorého rozhodnutie spravidla ide, aby o veci znovu konal a rozhodol.

16. Podľa § 367 ods. 3 Trestného poriadku orgán, ktorému vec bola prikázaná, je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie generálny prokurátor nariadil, a je viazaný jeho právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil, okrem ak sa zmenili skutkové alebo právne okolnosti, z ktorých právny názor generálneho prokurátora vychádzal.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

17. Hlavnou meritórnou námietkou sťažovateľa, na ktorej zakladá svoj návrh na vyslovenie porušenia označených základných práv, je jeho právny názor o včasnosti sťažnosti podanej podľa Trestného poriadku proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Okresná prokuratúra teda mala vyhodnotiť uvedenú spornú otázku spôsobom porušujúcim sťažovateľove základné práva.

18. V rámci predbežného prerokovania, prv, než by ústavný súd zaujal akýkoľvek postoj k dôvodnosti sťažnostných námietok vo veci samej, bolo nevyhnutné skúmať, či niet dôvodov na odmietnutie ústavnej sťažnosti v zmysle § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. I samotný sťažovateľ v uvedenej súvislosti odhalil (citácia v bode 2.1 odôvodnenia tohto uznesenia), že problematickou môže byť prípustnosť ústavnej sťažnosti z hľadiska § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže formálno-právne možno proti právoplatnému rozhodnutiu prokurátora podať návrh na jeho zrušenie podľa § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku.

20. Ústavný súd je toho názoru, že návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní predstavuje právny prostriedok, ktorý zákon (v tomto prípade Trestný poriadok) sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Jeho účinnosť dokumentujú procesné pravidlá v konaním o ňom citované v bodoch 11 – 16 odôvodnenia tohto uznesenia.

21. Nebolo však možné opomenúť sťažovateľovo presvedčenie o zjavnej bezúspešnosti jeho návrhu podaného podľa § 363 Trestného poriadku, ktorým by sa domáhal prieskumu napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry. Predmetná argumentácia stavia na tvrdení, podľa ktorého pri rozhodovaní o skoršom sťažovateľovom návrhu podanom podľa § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku „*generálny prokurátor významne spochybnil včasnosť opravného prostriedku sťažovateľa*“, teda toho opravného prostriedku (sťažnosti podľa Trestného poriadku), o ktorom následne okresná prokuratúra rozhodla uznesením napadnutým tu predbežne prerokúvanou ústavnou sťažnosťou. V okolnostiach predmetnej veci teda podľa názoru sťažovateľa možno už vopred návrh na preskúmanie právoplatného rozhodnutia okresnej prokuratúry považovať za právny prostriedok nespôsobilý privodiť účinnú ochranu jeho základným právam.

22. Po preskúmaní uznesenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. k. IV Pz 321/18/1000-7 z 29. marca 2019, ktorého fotokópiu sťažovateľ priložil k ústavnej sťažnosti, ústavný súd zistil, že ním generálny prokurátor podľa § 366 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že bol porušený zákon v neprospech sťažovateľa, a zároveň podľa § 366 ods. 2 Trestného poriadku zrušil skoršie uznesenie okresnej prokuratúry ako porušujúce zákon v neprospech sťažovateľa. Takto formulovaný enunciát predstavujúci záväzný úsudok generálneho prokurátora o sťažovateľovom návrhu podanom podľa § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku bol následne v odôvodnení uznesenia generálneho prokurátora založený na kritike hodnotenia dôkazov okresnou prokuratúrou i nedostatočnosťou odôvodnenia jej skoršieho napadnutého uznesenia.

23. Podľa názoru ústavného súdu iba takto popísaná matéria uznesenia generálneho prokurátora predstavovala záväzný kompaktný celok (výrok a jeho odôvodnenie) adresovaný okresnej prokuratúre. Nemožno doň zaradiť právny názor generálneho prokurátora o oneskorenosti sťažovateľovej sťažnosti podanej podľa Trestného poriadku, ktorý bol podľa názoru ústavného súdu vyslovený ako obiter dictum. Ak by názor generálneho prokurátora o oneskorenosti sťažnosti sťažovateľa podanej proti skoršiemu uzneseniu okresnej prokuratúry mal tvoriť ratio decidendi, a tým aj zaväzovať okresnú

prokuratúru v ďalšom rozhodovaní, potom by generálny prokurátor nemohol vo výroku svojho uznesenia vysloviť, že zákon bol porušený v neprospech sťažovateľa. Nesprávne posúdenie opravného prostriedku sťažovateľa ako včas podaného, hoci bol podaný oneskorene, totiž predstavuje porušenie zákona v jeho prospech, nie v jeho neprospech.

24. Napokon predostretému hodnoteniu zo strany ústavného súdu napovedá aj odôvodnenie ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry, ktorá v ňom explicitne nezakladá svoj záver o oneskorenosti sťažovateľovej sťažnosti podanej podľa Trestného poriadku na viazanosti právnym názorom generálneho prokurátora, ale na vlastných zisteniach o časových súvislostiach medzi doručovaním obvinenia sťažovateľovi a podaním sťažnosti obhajcom sťažovateľa.

25. Za týchto okolností je podľa názoru ústavného súdu sťažovateľovo presvedčenie o absencii rozumnej vyhliadky úspešnosti prípadného návrhu na prieskum napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry generálnym prokurátorom skôr v polohe dohadu než relevantného skutkového a právneho argumentu v prospech vyhodnotenia jeho ústavnej sťažnosti ako prípustnej. Napokon, aj keby sa v opätovnom rozhodnutí o návrhu na prieskum právoplatného rozhodnutia okresnej prokuratúry sťažovateľove obavy potvrdili, nič by mu nebránilo presadzovať vlastné právne názory v neskoršej ústavnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu generálneho prokurátora.

26. Sťažovateľ preto podľa názoru ústavného súdu mal proti uzneseniu okresnej prokuratúry využiť právny prostriedok podľa § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku. Keďže tak neurobil, ústavný súd odmietol jeho ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

27. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v petite jeho ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia).

Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k výroku i odôvodneniu tohto rozhodnutia odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok

V Košiciach 20. októbra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu